

Priloga

oktober 1984

Logaške NOVICE

O F

PROBLEMATIKA VZGOJE IN IZOBRAŽEVA- NJA V OBČINI LOGATEC

Delovna skupina pri Izobraževalni skupnosti občine Logatec je pripravila gradivo o problematiki vzgoje in izobraževanja. Gradivo prikazuje in ocenjuje stanje ter nakazuje možnosti razvoja vzgoje in izobraževanja v naslednjih letih. Z razpravo o gradivu želimo, da se čim širši krog občanov poglobi in se seznanj s celotno problematiko vzgoje in izobraževanja ter s svojimi predlogi skuša pomagati pri iskanju najboljših poti za nadaljnji razvoj.

Gradivo je zbrano in urejeno v naslednjih poglavjih:

1. Kako uresničujemo srednjeročni plan neposredne vzgoje in izobraževanja
2. Osnovne značilnosti dosedanjega razvoja šol
3. COŠ v občini Logatec
4. Podružbljanje vzgoje in izobraževanja
5. Svobodna menjava dela
6. Predlog zaključkov

Gradivo so pripravili:

Majda Osterc, Bosiljka Malnar, Dominik Murn, Matjaž Kek, Jakob Kokalj, Bogdan Comino, Mira Rakuš, Roman Osterc.

I. Kako uresničujemo srednjeročni plan neposredne vzgoje in izobraževanja v občini Logatec v letih 1981–1985.

Srednjeročni plan družbenih dejavnosti občine, občinske izobraževalne skupnosti in šol so v medsebojni soodvisnosti, zato morajo biti usklajeni.

Nastali so na osnovi analize stanja in izdelanih smernic o možnostih razvoja.

Sredstva za izvajanje planiranih nalog se zagotavljajo iz prispevka za osebne dohodke, dohodka delovnih organizacij in samoprispevka. Vsakoletni konkretni pogoji izvajanja nalog pa se določajo z resolucijami.

Uresničevanje nalog za vzgojno in izobraževalno se zagotavlja s sredstvi občinske izobraževalne skupnosti preko zagotavljenega, enotnega oz. obveznega programa, in razširja oz. nadgrajuje z dogovorjenim, zakonsko neobveznim programom.

Opozorilo

V tokratni izdaji Logaških novic objavljamo gradivo »Problematika vzgoje in izobraževanja v občini Logatec«.

Snov te ocene in pripombe, mnenja in pogledi vseh, ki se bodo vključili v razpravo, bodo proti koncu oktobra letos na dnevnem redu Skupščine izobraževalne skupnosti Logatec, nekaj dni po tej seji pa še na skupni seji Skupščine občine Logatec in Skupščine izobraževalne skupnosti Logatec.

Predsedstvo občinske izobraževalne skupnosti, skupščine občine Logatec, občinskega sindikata in občinske konference SZDL priporočajo osnovnim organizacijam sindikata, krajevnim konferencam SZDL, samoupravnim organom v TOZD in KS ter delegacijam, ki delegirajo delegate v zbere občinske skupščine in skupščino izobraževalne skupnosti, da organizirajo v delovnih organizacijah in krajevnih skupnostih skupno razpravo o omenjenem gradivu. Naj dodamo informacijo, da so predsedniki krajevnih konferenc SZDL že imeli v zvezi s to nalogo posvet, kjer so se tudi seznanili z rokovnikom razprav v krajevnih skupnostih. Predsedniki osnovnih organizacij ZSS pa naj to nalogo pravočasno uskladijo z odgovornimi v svojih delovnih sredinah.

V predsedstvu občinske konference SZDL in občinske izobraževalne skupnosti je dogovorjeno, da se bodo na vašo željo razprav, ki jih boste organizirali v temeljnih samoupravnih organizacijah in skupnostih, udeležili člani delovne skupine, ki je pripravila gradivo, in člani obeh omenjenih predsedstev.

Organizatorje razprave o gradivu vlijudno prosimo, da vsa vprašanja, pripombe, mnenja ali drugačna stališča, ki bi se oblikovala v času razprav, v pisni obliki sproti pošiljajo na naslov: Občinska izobraževalna skupnost Logatec, Notranjska 14. Odgovore bomo dali na seji skupščine izobraževalne skupnosti.

Normativi, standardi veljajo tako, kot so dogovorjeni v republiški izobraževalni skupnosti. Občinska izobraževalna skupnost ima v tekočem srednjeročnem planu ugodnejši normativ samo za število učencev v oddelku (26 namesto 32).

Poročilo bo zajelo zlasti tiste planirane vzgojnoizobraževalne naloge, ki so se že uresničile, oz. pri katerih je bil narejen pomembnejši razvojni korak. To pa je v dogovorjenem delu vzgojnoizobraževalnih nalog.

Število učencev do šolskega leta 1984/85 odstopa od plana samo delno in v posameznih letih, vendar ne bistveno. (Glej tabelo 1!).

K temu poročilu dodajamo, da je imela osnovna šola »8 talcev« v povprečju na matični šoli več učencev v oddelku kot šola Edvarda Kardelja. To je 27,5 učenca na oddelek, OŠ Edvarda Kardelja pa 23 učencev na oddelek.

To kaže, da so prostorske možnosti na osnovni šoli »8 talcev« veliko bolj izkoriščene. Hkrati, ko ob teh pogojih želimo doseči ugodnejše razmerje učencev v oddelkih na celodnevni šoli oziroma v nižjih razredih, pa se število oddelkov na tej šoli še povečuje. Razumljivo je tudi, da je delo v številčnejših oddelkih težavnejše, kot je v oddelkih z manjšim številom učencev.

Ponovno opozarjamo, da bodo prostorski pogoji za enoizmenski pouk v nekaj letih že nezadovoljivi. Novozgrajeni in obstoječi stanovanjski fond in naraščanje prebivalstva v kraju ter s tem tudi število otrok bo popolnoma zapolnilo komaj zgrajene šolske objekte.

Število učiteljev je prilagojeno normativom republiške izobraževalne skupnosti, ki pa so seveda manj ugodni za delo na tistih šolah, kjer je učencev v oddelku več. Kvalifikacijska struktura je vedno boljša, skoraj 100-odstotna, razen pri predmetih, kot sta glasbena vzgoja in tehnična vzgoja, kjer je kronično pomanjkanje teh kadrov znano tudi drugod v republici.

Zagotovljeni, obvezni program obsega:

1. Vzgojnoizobraževalne naloge pri pouku po predmetniku.
2. Dopolnilni, dodatni in fakultativni pouk, pevске zборе in interesne dejavnosti v obsegu, ki ga določa predmetnik.

3. Prevoze učencev za oddaljenost nad 4 km.

4. Sofinanciranje šolanja učencev v posebnih osnovnih šolah.

Ta program se uresničuje v celoti. Manjša odstopanja so objektivne narave, predvsem zaradi slabe, pomanjkljive opremljenosti učilnic z učnimi sredstvi. Razlogi za tako materialno stanje so znani in prisotni tudi drugje (cene!).

Delno je odstopanje tudi pri fakultativnem pouku, ker te ure niso zajete v ceni oddelka, ki je osnova za izračun sredstev za izvajanje letnega delovnega načrta šole.

Dogovorjeni program srednjeročnega plana občinske izobraževalne skupnosti in šole obsega:

- vzgojnoizobraževalne naloge v podaljšanem bivanju in celodnevni osnovni šoli,
- regresiranje šolske prehrane,
- regresiranje akcije za zamenjavo učbenikov,
- delno kritje stroškov šole v naravi (prevozi in stroški vodstvenega osebja v šoli v naravi),
- regresiranje šolskih ekskurzij,
- financiranje ene šolske knjižnice,
- financiranje svetovalnih delavcev,
- sofinanciranje glasbene šole (poleg prispevka staršev),
- financiranje uslug strokovnih služb in občinske izobraževalne skupnosti,
- odplačilo anuitet,
- financiranje storitev za delovanje občinske izobraževalne skupnosti (provizija SDK, davčna uprava, funkcionalni izdatki, težja delovna mesta učiteljev na podružničnih šolah).

Tudi dogovorjeni program je bil bolj ali manj ustaljen več let že pred tekočim srednjeročnim obdobjem.

Velik kvaliteten skok je bil storjen 1975. leta, ko smo dobili nove šolske zgradbe s telovadnico in tako omogočili prehod na enoizmenski pouk. Pred tem srednjeročnim obdobjem je bila uvedena tudi akcija za zamenjavo učbenikov, ki se izvaja tudi zdaj. 1978. leta so bili uvedeni še oddelki podaljšanega bivanja za vse tiste učence od 1. do 4. razreda, ki so to želeli (7 oddelkov).

Kvalitetnejši napredek je bil storjen z uvedbo celodnevne šole, saj smo z delom učencev prešli na sodobno obliko vzgojnoizobraževalnega dela (glej poročilo o celodnevni šoli).

Občinska konferenca ZKS je bil skupaj z delavci šole pobudnik in organizator akcij za pri-

pravo pogojev za uvedbo celodnevne šole. Oživiljen je bil koordinacijski odbor pri občinski konferenci SZDL za uvedbo celodnevne šole, ustanovljen že leta 1978. Po končanem usklajevanju stališč vo standardih in normativih so bili zagotovljeni pred šolskim letom 1982/83 naslednji nujni osnovni pogoji za uvedbo programa celodnevne šole:

1. Enoizmenski pouk (že od leta 1975).
2. Šolska prehrana na vse učence celodnevne šole.
3. Nekatere nujne adaptacije prostorov.
4. Dogovor s starši je bil bolj ali manj dosežen s težavo.
5. Določena je bila cena oddelka celodnevne šole (cca 30 % višja).

Delavci šole so že v svoj srednjeročni plan vključili tudi celodnevno osnovno šolo, in sicer v šolskem letu 1981/82. Občinska izobraževalna skupnost pobude delavcev šol ni sprejela in tudi ni vključila celodnevne šole v svoj srednjeročni plan.

Razglašenost programov občinske izobraževalne skupnosti in šol je pri KO SZDL povzročila veliko težav v izpeljavi priprav za uvedbo celodnevne osnovne šole. Težave so bile tudi v začetku delovanja celodnevne šole, saj občinska izobraževalna skupnost sredstev za vse to ni planirala.

Šolska prehrana se je z uvedbo celodnevne šole precej povečala. Za urejeno prehrano učencev skrbita dve kuhinji na obeh matičnih šolah, ki dnevno pripravljata dva obroka, malico in kosilo. Do uvedbe celodnevne šole je kuhinja na osnovni šoli »8 talcev« pripravljala dnevno še 180 kosil za VVZ Kurirček. (Glej tabeli 2. in 3!).

Večina učencev prejema šolsko malico, na podružničnih šolah vsi, kosilo pa vsi, ki so bili prej vključeni v podaljšano bivanje in kasneje v celodnevno šolo. Na osnovni šoli »8 talcev« kosijo vsi učenci v celodnevni šoli in cca 12 % učencev z višje stopnje. Nekoliko nižji odstotek je na osnovni šoli Edvarda Kardelja.

Pri sestavi jedilnikov so upoštevani zdravstveni vidiki, hkrati pa se usmerja učence v boljše prehranske navade.

Prehrana učencev se financira s prispevkom staršev in regresom občinske izobraževalne skupnosti. Regres za malico pripada vsem učencem, za kosilo pa samo učencem celodnevne šole. Na matični šoli deluje komisija za šolsko prehrano, sestavljena iz delavcev šole, predstavnikov zdravstva, sveta staršev, krajevne skupnosti in predstavnika učencev.

Poročilo glasbene šole:

V šolskem letu 1982/83 je bila glasbena šola priključena osnovni šoli »8 talcev«. S tem je bil uresničen sklep Skupščine občine Logatec. S priključitvijo je celotno poslovanje glasbene šole prevzela osnovna šola »8 talcev«. Sodelovanje in povezava z glasbeno šolo se tako izboljšuje. Neposredna povezava pa je vzpostavljena zlasti z delom programa celodnevne šole.

V srednjeročnem planu 1981–1985 smo po predmetniku planirali naslednje število učencev in učiteljev: (Glej tabelo 4!).

V šolskem letu 1980/81 je poučevalo 5 učiteljev – 3 redno, s polnim delovnim časom, in dva honorarno.

V šolskem letu 1980/81 je poučevalo 5 učiteljev – 3 redno, s polnim delovnim časom, in dva honorarno.

V šolskem letu 1981/82 je poučevalo enako število učiteljev.

V šolskem letu 1982/83 smo na novo odprli oddelki kitare, v šolskem letu 1983/84 pa še oddelki male glasbene šole. Tako se je število učiteljev povečalo. Poučuje 7 učiteljev: 4 redno, s polnim delovnim časom, 2 redno, s polovičnim delovnim časom, in eden po pogodbi o delu.

V srednjeročnem planu smo planirali največ 7 učiteljev in smo se tega tudi držali glede na omejena sredstva. Za posodobitev in razširitev glasbene šole bi potrebovali dodatna sredstva –

predvsem za nakup novih instrumentov, ki so potrebni za razširitev oddelkov pihal in trobil.

V šolskem letu 1983/84 ima glasbena šola naslednje število učencev in učiteljev: (Glej tabelo 5!).

V nadaljevanju poročila je prikazan kratek opis ostalih nalog šole iz dogovorjenega programa. Te naloge so utečene in se izvajajo že več let pred tekočim srednjeročnim obdobjem. Zaradi pomembnosti nalog le-te niso bile krčene, kljub realnemu zmanjševanju sredstev zaradi stabilizacijskih ukrepov in zlasti zaradi skokovitega naraščanja cen.

Vsakoletna akcija za zamenjavo učbenikov postaja ob naraščanju cen vedno pomembnejša. Prihranek do 70 %, ki ga imajo starši, je ob padanju osebnega standarda zelo dobrodošla pomoč. K zmanjšanju stroškov staršev prispeva tudi regres občinske izobraževalne skupnosti, cca 150.– din na učenca.

Šola v naravi ima že 18-letno tradicijo. Vsakoletno dopolnjevanje organizacije in metod dela je šolo uveljavilo, saj pri starših ni bilo težav pri zbiranju prispevkov za letno šolo v naravi. Sodelovanje s smučarskim klubom, ki ima dovolj kvalificiranih vodnikov, je dobro. Priprave na šolo smučanja opravi šola, smučarski klub pa šolo smučanja izvede samostojno. Obeli obliki šole v naravi sta v kvalitetnem vzponu.

Delovanje šolske knjižnice ne zagotavlja samo izposojanja knjig, ampak se to delo tesno prepleta z učnovzgojnim programom šole. Hkrati, ko uvaja učence v svet knjige, jih vzgaja v samostojne uporabnike knjižnice. Postopno se povečuje knjižni fond. Kvaliteta in obseg dela knjižnice kot vzgojne ustanove je v vzponu, zlasti še po uvedbi celodnevne šole.

Šolsko svetovalno delo vodita socialna delavska in psiholog. Njuno delovno področje sta obe osnovni šoli skupaj s podružničnimi šolami.

Šolsko svetovalno delo mnogo prispeva pri realizaciji letnega delovnega načrta šole.

Priprava analiz, poročil, svetovanj ter individualno in teamsko delo z učitelji, učenci in starši veliko pripomore k razreševanju učnovzgojne problematike.

Področje svetovalnega dela je tudi razreševanje težav v zvezi s prehrano učencev. Veliko pomoč svetovalna delavska nudita pri vodenju šolskih organizacij, zlasti oddelčnih, razrednih in šolskih skupnosti.

Posebno nalogo pa opravljata v zvezi s poklicno vzgojo in poklicnim usmerjanjem učencev. Pri tem se povezujeta z delovnimi organizacijami, družbenopolitičnimi organizacijami, krajevnimi skupnostmi in drugimi strokovnimi ustanovami in šolami, tudi izven Logatca. S svojim delom veliko prispevata k vsebinski preobrazbi šole.

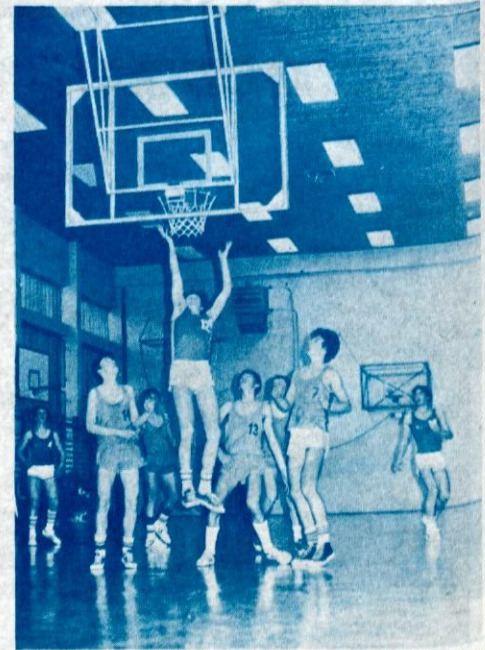

Tabela 1

1980/81	1981/82	1982/83	1983/84	
1144	1144	1139	1167	planirano število učencev
732	715	717	751	OŠ »8 talcev«
370	371	360	371	OŠ Edvarda Kardelja
1102	1086	1077	1122	dejansko število učencev

Število oddelkov je v okviru planiranega, to je 47 oddelkov.

29 »8 talcev« 29 29 29 dejansko stanje. Od tega 7 odd. na p.š.
16 E. Kardelja 17 17 (4 pri »8 talcev«)

Tabela 2

Število abonentov šolskih obrokov od 1980 – 1985

leto	št. učencev	malice	%	kosila	%
1980/81	732	660		146	»8 talcev«
	371	368		180	VVZ
1981/82	1103	1028	93	344	15
	730	650		140	»8 talcev«
1982/83	1088	1005	92	388	15
	717	640		344	»8 talcev«
1983/84	1071	991	92	475	44
	751	650		369	»8 talcev«
1984/85	371	368		141	E. Kardelja
	1122	1018	91	510	45

Tabela 3

Cena šolskih obrokov od 1980 – 1985.

leto	malica prisp. staršev	OIS	%	kosila	prisp. staršev	OIS	%
1980	90.-	25.-	27	1 PE	15.-	-	-
				1,5 PE	21.-	-	-
1981	110.-	30.-	27	1 PE	20.-	-	-
	130.-	30.-	23	1,5 PE	30.-	-	-
1982	160.-	36.-	23	1 PE	28.-	6.-	21
	190.-	36.-	19	1,5 PE	40.-	-	-
1983	230.-	40.-	17	1 PE	40.-	6,60	16,5
				1,5 PE	53.-	-	-
1984	300.-	54.-	18	1 PE	55.-	9.-	16
				1,5 PE	75.-	-	-

PE – 1 prehranska enota = kosilo za učenca od 1.–4. razreda 1,5 PE = kosilo za učenca od 5.–8. razreda
Kvaliteta kosil je enaka, razlika je le v količini.

Tabela 4

Število učencev in učiteljev v glasbeni šoli od 1980 – 1985.

Predmet:	1980/81 učen.-učit.	1981/82 učen.-učit.	1982/83 učen.-zčit.	1983/84 učen.-učit.	1984/85 učen.-učit.	1985/86 učen.-učit.
klavir	15 1	15 1	15 1	20 1	20 1	25 1
violina	4 1	5 1	10 1	10 1	10 1	10 1
pihala	10 1	10 1	15 1	20 2	20 1	20 1
trobila	7	7	7	7	10	10
kitara	-	-	15 1	15 1	20 1	20 1
harmonika	25 1	17 1	17 1	17 1	17 1	17 1
plesna vz	12 1	12 1	12 1	15 1	20 1	20 1
mala GŠ	-	-	-	25	25	25
SKUPAJ:	73 5	66 5	91 6	129 7	142 7	147 7

II. Osnovne značilnosti dose- danjega razvoja

I. Objekti

V občini sta dve centralni osemletni šoli in pet podružničnih.

1. K osnovni šoli »8 talcev« v krajevni skupnosti Naklo spadajo podružnične šole Vrh nad Rovtami, Rovte in Laze.

Centralna šola je bila dograjena s samopriskom leta 1975, tako da sedaj obsega stari del z 9 učilnicami in tremi kabineti ter novi del z 19 učilnicami, 11 kabineti, zbornico, 3 telovadnicami (prilagojene), knjižnico, kuhinjo z ustreznimi prostori, večnamenskim prostorom in upravnimi prostori. Ob šoli je vrt in športno igrišče.

Na centralni šoli je uvedena celodnevna šola na razredni stopnji. Zunanje žaluzije so se izkazale za zelo neprimerne, saj je 90 % neuporabnih. Ob nalivu z južnim vetrovom puščajo okna v 1 in 2. nadstropju. Pri centralnem ogrevanju so težave pri regulaciji ogrevanja posameznih delov zgradbe oziroma posameznih prostorov.

Glasbena šola dela v sklopu osnovne šole »8 talcev« Logatec. Deluje v prostorih stare šole in v prizidku.

A) Podružnična šola Vrh nad Rovtami je bila zgrajena po vojni leta 1954. Poleg 2 učilnic obsega kuhinjo, kabinet, pisarno krajevne skupnosti Vrh, trgovino, kopalnico 6 tušev, dvorišče pred šolo in učiteljsko stanovanje. Stavba je v zadovoljivem stanju, streha na novo prekrita. Potrebna popravila so naslednja: ureditev ogrevanja (centralna kurjava). Občasno so težave z oskrbo vode.

B) Podružnična šola Rovte je bila zgrajena v letu 1972 s samopriskom občanov in ima 4 učilnice, 2 kabineta, šolsko kuhinjo, zbornico.

Pomanjkljivosti: pronicanje vode na vzhodni steni, kjer odpada tudi omet. Ostrešje pušča na vzhodni strani. Vse pomanjkljivosti so bile posredovane občinskemu izvršnemu svetu.

C) Podružnična šola Laze. Šolsko poslopje je bilo v letu 1979 obnovljeno in ima naslednje prostore: 2 učilnici, 1 kabinet, 1 pisarno, šolsko kuhinjo in pomožne prostore. Stanje stavbe je zadovoljivo.

2. Osnovna šola Edvarda Kardelja v krajevni skupnosti Tabor je nova; prvi del je bil zgrajen leta 1974, drugi pa 1981. Prvi del je enonadstropna stavba, prizidek pa je zgrajen za potrebe COŠ v paviljonskem stilu.

Šola ima 16 učilnic, 10 kabineta, knjižnico, zbornico, 2 večnamenska prostora, veliko kuhinjo ter ostale pomožne prostore. Poleg je tudi telovadnica in ustrezne športne površine. Pomanjkljivosti: problem predstavlja ostrešje na prizidku, ki pušča. Samo ena telovadnica ne zadošča.

A) Podružnična šola Hotedršica je bila zgrajena leta 1978 s samopriskom. V šolski stavbi so 3 učilnice, knjižnica, šolska kuhinja, večnamenski prostor in ostali prostori. V isti stavbi je tudi vrtec.

Šola je brez igrišča.
Stanje stavbe: ob nalivih pušča streha; v klet vdira talna voda.

b) Podružnična šola Rovtarske Žibrše je bila obnovljena s samopriskom. Šola ima učilnico, kuhinjo, pisarno, šolsko igrišče. V šoli je družinsko stanovanje.

Stanje stavbe: odpadanje fasade, zamakanje pri okenskih okvirih, zamakanje stene pri odtočnem žlebu.

Pomanjkljivosti: kuhinja je zasilna.
Osnovna šola Edvarda Kardelja ima dva objekta, v katerih ni več pouka: stara šola v krajevni skupnosti Tabor in šola na Medvedjem brdu v krajevni skupnosti Trate. Da ne bi stavbi propadali, bi jih morali uporabljati za druge namene.

Ugotavljamo, da stavbe niso solidno grajene, zato je bil izvršen popis vseh pomanjkljivosti, ki še niso odpravljene. Popis je opravila posebna

Tabela 5

Število učencev in učiteljev po predmetniku v šolskem letu 1983/84:

predmet	število učencev	število učiteljev
klavir	25	1
violina	8	1
pihala	24	
trobila	3	2
kitara	13	1
harmonika	17	1
plesna vzgoja	12	1
mala glas. šola	30	
SKUPAJ:	122	7

komisija IS SO Logatec, ki je ocenila stanje, kako pomanjkljivosti odpraviti, pa še ni dogovorjeno.

Kot poseben problem bi izpostavili vzdrževanje objektov osnovnih in podružničnih šol, za katere smo že v preteklosti namenili del sredstev samopriskpeva in amortizacije.

Sedaj ugotavljamo, da sta največji problem stara šola in krajevni skupnosti Tabor in šola na Medvedjem brdu. Oba objekta sta potrebna obnove in ureditve, v nasprotnem primeru se bosta porušila.

II. Kadri

Strokovna zasedba z ustreznim učnim kadrom se polagoma izboljšuje. Težje pa šoli pridobita strokovno usposobljene učitelje za naslednje predmete:

- glasbeni pouk,
- tehnični pouk.

Težavo predstavljajo tudi učitelji vozači, ker so na kraj premalo vezani. Šoli težiata za tem, da zaposlita čimveč kadra z ustrežno izobrazbo iz domačega kraja.

Nestrokovno zasedena delovna mesta šoli redno razpisujeta, še naprej si bosta močno prizadevali, da bodo nestrokovno zasedena delovna mesta zasedli kadri z ustrežno strokovno izobrazbo.

Obe osnovni šoli sta pretežno ženska kolektiva in ob tem, da se nekaj delavcev vozi, je nedvomno težje usklajevanje dela predvsem v popoldanskem času.

Pričakovanja družbe od pedagoških delavcev so velika, vendar le-ti niso ustrezno nagrajani. Potrebno bi bilo izvesti primerjavo z delavci v gospodarstvu, ki opravljajo primerljiva dela. Vsa leta nazaj je bilo nagajevanje delavcev omejeno, kar pogojuje večjo fluktuacijo in ustvarjanje pretežno ženskih kolektivov. Sistemske družbene ukrepi so vplivali na neenak položaj pedagoških delavcev.

PREGLJEDNICA KADROVSKE ZASEDBE:

Število učiteljev:

razredni učitelj	34
predmetni učitelj	33
ravnatelj	2
strokovni delavec	2
pomočnik ravnatelja	1
SKUPAJ:	72

III. Organiziranost šol

Obe šoli sta organizirani kot enoviti delovni organizaciji.

Na obeh centralnih šolah je enoizmenski, na podružničnih šolah pa kombinirani pouk. Na podružničnih šolah vključujejo učence do 4. razreda, razen v Lazah in Rovtarskih Žibršah, ko že učenci 3. oziroma 4. razreda obiskujejo pouk na matičnih šolah.

Prevoz učencev, ki imajo po zakonu o osnovnih šolah pravico do brezplačnega prevoza do šole, je zadovoljivo rešen, tudi vozni redi so v glavnem usklajeni s poukom.

Skupno se vozi k pouku 245 učencev:

- 135 na šolo E. Kardelja in
- 110 na šolo »8 talcev«.

Pri organiziranju razširjene dejavnosti vzgojno-izobraževalnega dela, predvsem na predmetni stopnji, so težave z vključevanjem učencev vozačev v interesne dejavnosti, ker so časovno vezani na odhod avtobusa.

Nekaj učencev se vključuje v interesne dejavnosti v kraju bivanja na podružničnih šolah.

1. Vzgojno-izobraževalno delo na šolah poteka skladno z letnimi delovnimi načrti. Šole se soočajo z težavami, ko delo koordinirajo s širšim družbenim okoljem. Manjka skupno planiranje s krajevnimi skupnostmi in ostalimi, zato so vidne le posamezne akcije.

Materialni pogoji vzgoje in izobraževanja zastajajo za potrebami, kar se kaže v opremljenosti kabinetov fizike, kemije, tehničnega pouka.

Na vseh šolah obstajajo knjižnice, ki imajo skupno 18.499 knjig. Na centralnih šolah delujeta strokovni knjižnici s 6695 knjigami. Šolski knjižnici oskrbuje učence z učbeniki, manjka joče pa nabavljata šoli.

2. Fakultativni pouk se kljub smernicam in priporočilom še ni uveljavil. Izvajali so ga le na osnovni šoli »8 talcev« iz srbohrvaščine in gospodinjstva.

Za zadovoljevanje otrokovih interesov in potreb je potrebno razvijati vse možne oblike fakultativnega pouka, glede na posebnosti okolja, iz katerega prihajajo učenci. O tem bo potreben dogovor v občinski izobraževalni skupnosti med izvajalci in uporabniki.

3. V interesne dejavnosti je vključenih 96,6 % vseh učencev. Učence vodi 74 mentorjev, od tega je 57 učiteljev in 17 zunanjih sodelavcev.

Še najbolj so na šolah zastopane dejavnosti telesnovzgojnega in kulturnega področja. Sledi dejavnosti poljudno znanstvenih področij vezano na določene predmete. Skromno so razvite dejavnosti tehničnega, kmetijskega in gospodarskega področja. Pridobiti bi morali strokovnjake iz delovnih organizacij, da bi kvalitetno vodili interesne dejavnosti in usmerjali učence v proizvodno delo.

4. Vzgojno-izobraževalni rezultati. Pretežna večina učencev je pozitivnih, vendar ostaja razlika med razredno in predmetno stopnjo. Na razredni stopnji je več učencev ocenjenih s prav dobrimi in odličnimi ocenami, medtem ko je na predmetni stopnji teh učencev manj.

Generacijski osip znaša 5,17 % učencev, kar pomeni, da jih od skupno vpisanih učencev v 1. razrede toliko ni končalo šolanje v 8. razredu v osmih letih. Povprečno ponavlja razred 23 učencev letno, kar je 2,15 %.

5. Dopolnilni pouk. Učenci so deležni posebne pomoči v okviru dopolnilnega pouka. Tega pouka se udeležuje približno 183 učencev in kar 142 jih je s predmetne stopnje (pomoč v tistih vsebinah, kjer so vrzeli v znanju).

6. Dodatni pouk je namenjen sposobnejšim učencem, tako da ti svoje sposobnosti maksi-

malno razvijejo. V ta pouk je bilo vključenih 116 učencev.

7. Pri vključevanju otrok v osnovno šolo je pomembno tudi delo v vzgojno-varstvenem zavodu, ki se neposredno povezuje s šolo. Otroško varstvo je organizirano v krajevni skupnosti Rovte, Hotedršica in Naklo. Mala šola je za otroke, vključene v vzgojno-varstveni zavod, redna dejavnost, za ostale pa je organizirana 120-urna mala šola.

8. Kombinirani pouk je organiziran na petih podružničnih šolah. Za organizacijo te oblike pouka je potrebna večja zavzetost pedagoških delavcev. Zaradi manjšega števila učencev v teh oddelkih imajo učenci prednosti – predvsem pridobijo večjo samostojnost. Šola v teh krajih resnično pomeni družbeno in politično središče in je njihov obstoj nujen.

9. Materialna opremljenost šol. Ob hitrem industrijskem razvoju in razvoju didaktičnih pripomočkov obe osnovni šoli težko sledita razvoju z nabavo opreme in učnih pripomočkov. Težave nastajajo zaradi neskladja med zahtevami, ki jih nalaga sodoben razvoj teh sredstev in materialnimi možnostmi šol, ki so omejevane z ukrepi in hitro rastjo inflacije. Kljub vsemu smo uspeli nabaviti nekatera sodobna učna sredstva.

III. Celodnevna osnovna šola v občini Logatec

Zakon o osnovni šoli, smernice za delo in v zadnjem časovni učni programi za osnovno šolo izražajo interese naše družbe in usmerjajo delo osnovne šole. Program celodnevne osnovne šole pa zagotavlja hitrejšo uvajanje sodobnega koncepta vzgojnoizobraževalnega dela, kot to zmore klasična šola.

Prednosti programa celodnevne šole bi bile zelo na kratko naslednje:

- bogat in prilagodljiv program je zagotovljen za vse učence v enakih pogojih,
- delo v celodnevni šoli razvija bolj neposredne in toplejše odnose med učitelji in učenci. Prav tako se oblikujejo bolj tovariški odnosi in čut za objektivnost,
- namen celodnevne šole je tudi razbremenitev skrbi, zlasti kmečkih zaposlenih staršev za učenčev varnost in učni uspeh,
- skrb za pravilno prehrano in vzgojo je izredno pomembna za celoten psihofizični razvoj otroka,
- program celodnevne osnovne šole povečuje interese staršev tudi zaradi daljšega bivanja in počutja učencev v šoli, zaradi prehrane, učnega uspeha in še česa,
- možnosti za povezovanje s krajevnimi skupnostmi, organizacijami združenega dela in samoupravnimi interesnimi skupnostmi so izredno konkretne. Določen del programa bi morali opraviti v celodnevni šoli zunanji sodelavci – specialisti,
- poseben poudarek je tudi na delovni vzgoji, ki ga zagotavlja program, zlasti pa konkretne delovne akcije in samostojno učenje.

Bodoči razvoj osnovne šole bi torej moral iti v to smer, saj tak vzgojnoizobraževalni proces bolj oblikuje ustvarjalnega in delovnega človeka.

Z organizacijo celodnevne osnovne šole v Sloveniji se je začelo leta 1975, v naši občini pa v šolskem letu 1982/83 na obeh centralnih šolah za učence od 1. do 4. razreda. Tako je vključenih v celodnevno šolo % vseh učencev, kar je precej nad republiškim povprečjem.

Pobudnik in organizator akcij za pripravo pogojev za uvedbo celodnevne šole so bile družbenopolitične organizacije ter učitelji. Pri občinski konferenci SZDL je aktivno pričel delovati koordinacijski odbor za uvedbo celodnevne osnovne šole.

Analiza stanja na centralnih osnovnih šolah je pokazala, da so nekateri pogoji dovolj ugodni za uvedbo celodnevne šole:

- zadovoljive prostorske zmožljivosti,
- interes staršev za podaljšano bivanje na osnovni šoli »8 talcev«,
- možnost zagotovitve prehrane za vse učence in delavce v celodnevni šoli,
- socialna struktura oziroma zaposlenost staršev.

Pokazale pa so se težave. Starše smo premalo vključevali v priprave, zato niso mogli pravočasno spoznati prednosti celodnevne šole. Postavili smo jih skoraj pred dejstvo, zato so nekateri tudi nasprotovali. Ta nejevolja se je sprva odražala tudi na učencih.

Dovolj hitro in uspešno je koordinacijski odbor pri SZDL reševal prostorske probleme obeh kuhinj.

Prav tako se je uspešno uvajala priprava učiteljev za nove oblike dela učno-vzgojnega programa.

V čem se razlikuje klasična šola od celodnevne?

Program življenja in dela celodnevne šole je vsebinsko in organizacijsko obogaten in prilagojen življenjskemu ritmu in zmožljivostim učencev. Prepletajo se naslednje oblike in vsebine:

- pouk in samostojno učenje obvezujeta učitelje, da so odgovorni za učenčev uspeh. Učitelj, ki predmet poučuje, mora učence tudi naučiti. Pri samostojnem učenju je dana možnost, da se učitelj bolj posveča tudi učencem, ki teže dojemajo, in jim pomaga prebroditi težave ter z dodatnimi in težjimi nalogami zaposluje bolj sposobne učence. Učne zahteve so torej bolj usklajene z intelektualnimi sposobnostmi učencev.

Zlasti pri samostojnem učenju učenci pod vodstvom učitelja pridobivajo učne in delovne navade in se navajajo samostojnega reševanja nalog in učenja. Težave pri samostojnem učenju so predvsem v tem, ker so učne skupine preštevilne (25 učencev), učilnice pa premajhne, da bi se lahko učenci drugače grupirali kot pri pouku,

- interesne dejavnosti razvijajo interese in zadovoljevat potrebe učencev ter so sestavni del programa. Vsak učenec je vključen v dve interesni dejavnosti in ju lahko v polletju menja, če narava interesne dejavnosti to dopušča. Težave pa so z mentorji. Premalo imamo specializiranih in zunanjih sodelavcev, da bi se ta del programa celodnevne šole kvalitetneje izvajal in šolo podružabljal. Menimo, da bi morale vse interesne skupnosti v svoje programe vključiti sodelovanje z osnovno šolo in tako zagotavljati sodelavce za sistematično pridobivanje podmladka.

- rekreacija v obliki rekreativnih odmorov, organiziranega in neorganiziranega prostega časa se izvaja kot nujna sprostitev v intenzivnem učno-vzgojnem delu. Povečano je tudi število rednih in sistematičnih ur telesne vzgoje.

- Prehrana je temeljni pogoj za uspešno delo učencev v COŠ, saj osemurnega delavnika sicer ne bi zmogli. Samo pravilna in zdrava prehrana omogoča ugoden psihofizični razvoj učencev!

Na šoli »8 talcev« vsi učenci COŠ prejema malico in kosila, medtem ko je na šoli Edvarda Kardelja zaskrbiljujoče stanje, saj precejšen del učencev celodnevne šole ne kosi, nekateri pa se prehranjujejo le občasno. Učiteljski zbor je večkrat iskal ustrezne rešitve, vendar doslej brez uspeha. Menimo, da bi morali prizadeva-

nja vključiti tudi zdravstveno službo, saj je prikrajšanost teh učencev prevelika.

Učitelji v celodnevni šoli si prizadevajo s sodobnimi oblikami in organizacijo dela ter sprotim prilagajanjem programa omogočati dobro počutje učencev.

Novosti v celodnevni šoli so še v razvoju, nedorečene. To pa zahteva od učiteljev, da so ustvarjali. Raznovrstne oblike zahtevajo prilagojene prostore, ki jih je v celoti premalo.

Delo in življenje v celodnevni šoli se odvija ves čas dinamično, kar je velik napor za učitelje.

IV. Podružbljanje vzgoje in izobraževanja

Smo v času, ko smo že pričeli uresničevati zakone o skupnih osnovah svobodne menjave dela, o sistemu družbenega planiranja in zakone s področja vzgoje in izobraževanja ter njihove samoupravne organiziranosti, še posebej zakon o osnovni šoli, v katerem je dobila poseben poudarek celodnevna osnovna šola kot temelj za razvoj oziroma reformo podružbljanja osnovne šole, ki mora vse bolj preraščati v družbeni center svojega okolja. V naši občini smo na obeh šolah uvedli celodnevno šolo na nižji stopnji, tako da lahko ocenjujemo, da smo se zavedali pomena celodnevne šole kot dejavnika podružbljanja osnovne šole. Potrebno je še ugotoviti, kakšne so objektivne možnosti za uvedbo na višji stopnji. Gre za nekatere pojave neaktivnosti in neusklajenosti prizadevanj, ki naj bi potekala skozi kontinuirano delo koordinacijskega odbora za celodnevno šolo pri občinski konferenci SZDL. To pa se veže s pogosto srečujočo se miselnostjo, ki je v nasprotju z dejstvom, da sta vzgoja in izobraževanje sestavni, pomembni del družbenega življenja, brez katerega si ne moremo zamišljati hitrejšega gmotnega, posebej družbenega napredka. Še vedno se moramo prevečkrat boriti za gledanje, da je to neproduktivno delo, ki pomeni obremenitev gospodarstva. Ta gledanja bo moč preseči le z bolj doslednim podružbljanjem OŠ, kar pa bo mogoče le, če bosta aktivni obe strani – tako šola kot okolje. Delovni načrt šole, ki ga sicer obravnava na svetu šole, je še vedno oblikovan in uresničevan le s strani prosvetnih delavcev in učencev. Šoli sicer dajeta pobude, toda premalo se v načrtovanju dela in izvajanje vključujejo oziroma povezujejo delavci drugih organizacij združenega dela, občani-krajani, aktivisti družbenopolitičnih organizacij. Pozitivni premiki so, saj imamo na obeh šolah primere povezovanja v skupna prizadevanja šole in okolja, toda tega še ni toliko, da bi lahko ocenili, da sta šoli že v celoti podružbljanja institucija kraja in imata kot taki dovolj velik vpliv na razvoj kraja in obratno, da bi kraj vplival na šolo v kulturnem, telesnokulturnem, sociološkem in drugih pogledih.

Pri nas je to nekoliko obrnjeno – učenci sodelujejo v proizvodnji posameznih TOZD, šola je kot servis za kulturne prireditve v kraju. Sicer je v zadnjem času dokaj ugoden odziv za mentorje fakultativnih predmetov. Nismo pa še na stopnji, ko naj bi delavci TOZD, aktivisti družbenopolitičnih organizacij in društev bili, poleg učiteljev, osnovni nosilci učno-vzgojnega procesa, enakopravni dejavniki. Če bi na kratko ocenili lahko rečemo, da povezanost šole z okoljem še ni na zadovoljivi ravni, se pa ta princip krepi.

Še o delu sveta šole. Svet šole je sestavljen iz delegatov krajevnih skupnosti, temeljnih organizacij združenega dela, samoupravnih interesnih skupnosti in delavcev šole. Obravnava vse pomembnejše zadeve, od programa, tekoče vzgojne problematike, ekonomske poslovanje šole. Ocenjujemo, da je svet šole forum, za katerega se lahko reče, da uveljavlja svojo družbeno funkcijo – to velja zlasti za reševanje interne problematike, manj pa se čuti njegov vpliv navzven.

Svet staršev

Glavna vsebina:

1. Poročilo o učno-vzgojnem uspehu
2. Delovni načrt šole
3. Nabava učbenikov
4. Problematika šolske prehrane
5. Šola v naravi
6. Šolski novinci
7. Poročanje delegatom z oddelčnih roditeljskih sestankov
8. Obravnava oblikovanja šolskih okolišev

Svobodna menjava dela v vzgoji in izobraževanju

Ob zaključku poročila pa še nekaj besed o svobodni menjavi dela. Zakon o svobodni menjavi dela v izobraževanju je mnogo obetav. Uresničitev tega zakona bi bil sestavni del razvoja in vključevanja šol v kraj. Ovira temu razvoju so gotovo tudi stabilizacijski ukrepi in resolucije o zmanjševanju skupne porabe, tudi v izobraževanju.

Usklajevanje potreb delovnih ljudi in drugih občanov na področju vzgoje in izobraževanja z materialnimi možnostmi družbene skupnosti je potekalo v občinski izobraževalni skupnosti.

Načeloma dobro zamišljena menjava dela je v praksi naletela na zaostrene družbeno-ekonomske razmere, se soočila s številnimi administrativnimi omejitvami ter linearnimi ukrepi in se sprevgla v formalno odločanje o finančnih zadevah v izobraževalni skupnosti.

Ob tem se je pokazala nesmiselnost zahtev po razpravljanju in »odločanju« – torej svobodni menjavi dela na področju kadrovske zagotovitvenega (obveznega) osnovnošolskega programa. Svobodna menjava dela na področju dodatnega dogovorjenega programa pa se je izkazovala po negativni plati (ob pomanjkanju sredstev) – kaj še skriti.

Vse to je vplivalo tudi na samoupravne procese znotraj izobraževalne skupnosti. Tako je bila večina sej skupnosti na robu sklepčnosti pa tudi prave vsebinske razprave o izboljšavah v vzgoji in izobraževanju je bilo kaj malo.

Ne glede na vse povedano pa se je nekoliko povečal vpliv uporabnikov na racionalno porabo sredstev, ki jih na podlagi svojih programov dobivajo izvajalci. K temu je seveda objektivno silila širša družbena skupnost z omejitvami in varčevalnimi ukrepi.

V zadnjem času je začela oživljati neposredna svobodna menjava dela med šolami in vrtci ter delovnimi organizacijami, samoupravnimi interesnimi skupnostmi, in to v zvezi z interesnimi dejavnostmi in fakultativnim poukom. Že v tem šolskem letu bomo vključili nekatere nove programe fakultativnega pouka. Vodili jih bodo strokovnjaki iz KLI-ja, Valkartona in Kmetijske zadruge. To menjavo so spodbudili izvajalci (šole) sami in s tem delovno reševali težak materialni položaj.

Predlog zaključkov

1. Planiranje letnih, srednjeročnih in dolgoročnih planov na področju vzgoje in izobraževanja mora biti bolj usklajeno in koordinirano kot do sedaj. Potekati mora skozi aktivnost skupščine izobraževalne skupnosti in biti vključeno v letni, srednjeročni in dolgoročni plan občine Logatec. Zaradi medsebojne soodvisnosti dejavnikov planiranja moramo dosledneje vztrajati na usklajenosti in koordiniranem delu, da se ne bi ponovile izkušnje iz tekočega plana, ki je slabo usklajen in koordiniran.

2. Izhajajoč iz pozitivnih izkušenj razvoja sodobnega koncepta osnovne šole in zakona o osnovni šoli, moramo težiti v nadaljnjem razvoju k naslednjemu:

Elemente COŠ moramo vključiti tudi v delo podružničnih šol.

b) Glede na koncept sodobne osnovne šole mora družbenopolitična skupnost, posebej pa osnovna šola sama, težiti za ustreznimi kadrovskimi rešitvami. Zato moramo od ustanov, ki izobražujejo pedagoški kader, zahtevati, da bodoče učitelje bolje pripravijo za delo v sodobni šoli. Podobno je z usposabljanjem zunanjih sodelavcev. Poleg tega mora širša in ožja družbenopolitična skupnost pravilno družbeno priznati učiteljevo delo.

3. Objekti

Čeprav smo v občini Logatec v zadnjih desetih letih dobili vrsto novih šolskih objektov, ugotavljamo, da je gradnja nesolidna in stavbe propadajo, saj zamakajo strehe, zidovi. Ker so sredstva zbrana iz samoprispjevka občanov, je to še bolj nesprijemljivo. Izvršni svet občine je sicer razpravljal o nepravilnosti, ni pa bilo ukrepov. Treba je s širšo družbeno akcijo, v katero se pritegne tudi izvajalca, te napake odpraviti.

– Obe neuporabljeni šoli (Medvedje brdo, stara šola v KS Tabor) je treba usposobiti za druge namene in s tem preprečiti uničenje stavb.

– Še nadalje je treba vztrajati, da obdržimo obstoječe podružnične šole kljub manjšemu številu učencev, saj šola predstavlja v manjšem kraju pomembno družbenopolitično središče.

5. Povezave z okoljem

Ker je nova šola zasnovana tako, da poleg osnovnega dela, tj. učenja, preko interesnih dejavnosti, fakultativnega pouka in z vraščanjem v okolje, v katerem dela, naj občinska izobraževalna skupnost poleg dosedanjih meril uvede tudi kriterije za nagrajevanje kvalitete izvedbe tega programa.

– Ko se nova šola povezuje s svojim okoljem, naj najde za to več razumevanja v delovnih organizacijah, društvih, krajevnih skupnostih, kjer naj ne čakajo le na pobude šol, ampak tudi sami pokažejo interese za oblike sodelovanja.

6. Svobodna menjava dela

Vse kaže, da je več realnih možnosti v neposredni svobodni menjavi dela med izvajalci (učitelji) in organizacijami združenega dela, samoupravnimi interesnimi skupnostmi oz. društvi ter krajevnimi skupnostmi. Te oblike bomo morali spodbujati in razvijati. Samoupravne interesne skupnosti in društva, krajevne skupnosti pa tudi organizacije združenega dela morajo v svoje programe zajeti del programa osnovne šole, zlasti s področja interesnih dejavnosti, fakultativnega pouka in delovnih akcij.

Navedeni razlogi in raziskave 10-letnega obstoja COŠ so dovolj prepričljiv argument, da COŠ razvijamo naprej, odpravljamo težave in glede na materialne možnosti pridemo na COŠ tudi na višji stopnji.

a) COŠ

Osnovna šola si mora prizadevati, da se čim hitreje vključuje v sodoben koncept vzgojno-izobraževalnega dela in življenja. Posodabljanje mora učno-vzgojni program, organizacijo in metode dela. Prav tako mora postati del življenja v neposrednem okolju, elastična in prilagodljiva spremembam.

Koncept organizacije in čas, s katerim razpolaga COŠ, že v veliki meri zagotavlja sodoben koncept. Prednosti COŠ pa so tudi v tem, da nudi vsem učencem enake pogoje pri izvajanju celotnega programa šole.

4. Kadri

Občinska izobraževalna skupnost naj skupaj s šolami stremi, da bodo vsa učna mesta strokovno zasledena. Kjer se pojavlja kadrovski deficit (glasbena vzgoja, tehnični pouk), naj pritegne delavce s kadrovskimi stanovanji.

– Štipendijska politika naj bo taka, da bo s kadrovskimi štipendijami zagotovljena zasedba tistih mest, ki jih šola potrebuje.

– Ker je v občini veliko učiteljev vozačev, naj bo dana možnost, da dobe učitelji stanovanja, tako, da šole usmerjajo večji del sredstev iz stanovanjskega sklada za nakup najemnih stanovanj in da samoupravna stanovanjska skupnost da prednostne kriterije za dodelitev kreditov in družbenih stanovanj učiteljem.

2. Predlog zaključkov

1. Planirane inštitucije, ki bodo delovale v okviru COŠ, morajo biti vključene v konceptualno načrtovanje šole. Poleg tega mora šola razvijati svoje izobraževalne dejavnosti in delovati v skladu s konceptom sodobne osnovne šole. Zato je potrebno razvijati in izboljšati vsebinsko in organizacijsko strukturo šole, kar pomeni, da morajo biti vključeni v konceptualno načrtovanje šole tudi učenci, starši, delavci in sodelavci šole. Poleg tega morajo biti vključeni v konceptualno načrtovanje šole tudi učenci, starši, delavci in sodelavci šole. Poleg tega morajo biti vključeni v konceptualno načrtovanje šole tudi učenci, starši, delavci in sodelavci šole.